

Productes com la llet i l'oli s'han apujat d'un 25% als Països Catalans. Són els exemples més cridaners d'un preu, el preu de la vida, que s'ha posat pels núvols i que amenaça de passar factura a les economies familiars, ja prou malmeses.

“**S**i que s'ha notat molt: de bajoqueta, darrerament, només me n'agafen de la barata; i aquesta tomata, que es fa servir per fregir, ara l'agafen per a ensalada.” És la manera simple però directa com al Mercat Central de València il·lustren l'ambient que s'hi respira des de fa uns quants mesos. Ací, però també a tots els Països Catalans, la sensació que la vida quotidiana s'ha encarit molt és generalitzada. Si fins ara el comú dels mortals es queixava sobretot del preu de l'habitatge, ara és el preu de productes tan bàsics com la llet, els ous o el pa que acaparen bona part de les converses i molts titulars de diaris.

“Poc d'això, enguany, eh què m'enteneu?” El “d'això” són els diners, naturalment. Ho deia la propietària d'un dels establiments de verdures del Mercat de l'Olivar, a la plaça del mateix nom, a Palma. És el comentari general: que enguany molta gent ha tancat l'aixeta. Contenció màxima en les despeses, fins i tot per les festes de Nadal. “És que, tal com estan les hipoteques, què vols?”, sanciona la venedora de la xarcuteria veïna de la verdulaira. Una carnissera, poc després, confirma la diagnosi econòmica: “Les coses comencen a anar malament, eh? Enguany la gent ha comprat poc i, sobretot, les coses més barates.”

Les xifres de l'Institut Nacional de Estadística donen la raó als qui es queixen que mai un bitllet de 50 euros no els havia servit de tan poc. Al mes de desembre, l'índex de preus al consum harmonitzat es va situar al 4,3%, el màxim nivell de l'última dècada. La sensació és que el preu de la vida augmenta, a més, pel fet que la pujada dels preus es concentra en productes irremplaçables en la llista de la compra. Heus ací algunes dades: les cebes han pujat d'un 20,2% en un any; la llet, d'un 25,8%; els espaguetis, d'un 12,7%; i l'oli de gira-sol, d'un 33,7%. I així, sumant, sumant, es va omplint

El gener, més costa amunt que mai

el carro de la compra més inflacionista de l'última dècada. “Abans veníem per quilos, i ara venem per peces, com als altres països europeus”, explica Cloti Aparicio, des de la seua parada al Mercat Central de València.

Més vulnerables. La sensació que cada vegada és més difícil d'arribar a final de mes té molt a veure amb el fet que els salaris no hagen pujat com l'IPC. La diferència entre l'un indicador i l'altre, de fet, s'ha ampliat aquests

darrers anys fins a dibuixar un nou escenari socio-demogràfic que expulsa cada vegada més famílies fora dels límits de l'estat del benestar. Segons dades de l'OCDE, el salari mitjà real ha baixat d'un 4% entre 1995 i 2005 a l'estat espanyol, malgrat el fort creixement econòmic que es va enregistrar en aquell període. El Principat és el territori amb els salaris bruts més alts (1.704 euros), i darrere hi ha les Illes (1.508) i el País Valencià (1.420). I encara més. El 42,7% de les famílies valencianes, el 32,9% de les catalanes i el 32,4% de les balears no es poden permetre d'eixir de vacances ni una setmana l'any. A les Illes, per exemple, l'any 2006 el 52% declararen a Hisenda que el 2005 havien tingut ingressos inferiors a 12.000 euros bruts.

Les dades posen de manifest que l'aparent prosperitat que travessava l'economia amagava molta més fragi-

litat que no la que es feia palesa. Els anys vinents, l'etapa de vaques magres que, segons els analistes, afrontem pot passar factura a moltes famílies, que hauran de fer mans i mànigues per entomar les despeses que han anat contraient en una societat artificialment opulenta. Moltes famílies es troben, si no ofegades, sí almenys considerablement preocupades per un vendaval de xifres que els fan més vulnerables. El Banc d'Espanya ha reconegut amb preocupació que el nivell d'endeutament de les famílies és "insostenible". Segons les dades d'aquest organisme, el deute de les famílies ja representa el 100% de la seua renda disponible, una xifra que s'explica per l'escalada en la contractació de crèdits hipotecaris aquests dos darrers anys. El banc matisa, no obstant això, que "la capacitat per absorbir les pujades de tipus d'interès és molt alta".

Part de la culpa de la pujada de preus està "en el fet que la gent no ha assumit què val un euro", explica Conxita, mentre despatxa dos quilos de cebes. Ella coincideix amb les polèmiques manifestacions del ministre d'economia, Pedro Solbes, de fa dues setmanes. "El primer any de l'euro, la gent no sabia ni quant comprava ni quant pagava, i tant els feia pagar tres euros com quatre", assegura, amb l'experiència d'haver treballat al Mercat Central de València des de fa 40 anys. "Ai, xiqueta, enguany aquest gener vindrà més costa amunt que mai!", assegura la clienta de les cebes.

Al mercat, però, no tots tenen la mateixa opinió. "Venem igual que sempre, fins i tot una miqueta millor que en algunes altres temporades", expliquen des d'una carnisseria. Ho avala el seu veí, Joaquín, que posa com a exemple les clementines que té a l'aparador: "Començaren a un euro i ara van a 90 cèntims", explica a tall d'exemple. "Aquesta cançó de la pujada dels preus jo ja l'he sentida moltes voltes. Jo ho tinc tot al mateix preu. S'exagera molt —explica Mari—, i d'això, la tele i la premsa en teniu molta culpa".

Molt més que els preus. El 2008 serà l'any per a comprovar si l'increment de la inflació ha estat passatger, tal com sosté el govern espanyol, o és símptoma de quelcom més preocupant. El govern de Madrid ha hagut de revisar la previsió de creixement per al 2008 a la baixa, per situar-lo en el 3,8%. El mercat de treball comença a ressentir-se de la desacceleració del sector de la construcció. I ja se sap: quan la construcció esternuda, tota l'economia tremola. La qüestió, ara, és saber si la construcció d'obra pública, naus industrials i habitatges de protecció oficial pot absorbir els treballadors fins ara ocupats a l'habitatge lliure. Si no, aquests treballadors i les seues famílies (molts dels quals han engruixit el segment de treballadors amb sous inferiors al 60% del salari mitjà) seran els primers de rebre les conseqüències d'un carro de la compra que amenaça d'investir els més vulnerables.

*Violeta Tena,
amb informació de Miquel Payeras*

En la compra quotidiana a qualsevol mercat dels Països Catalans es percep la sensació que la vida s'ha encarat notablement.